

Uppsala universitet
Företagsekonomiska institutionen
Höstterminen 2013
Magisteruppsats 15 hp



UPPSALA
UNIVERSITET

Blir det bättre med tiden?

En studie av Large cap-noterade bolags nedskrivningsprövningar av goodwill

Författare: Johannes Aasa

Handledare: Ulf Olsson

Inlämningsdatum: 2014-01-15

Sammanfattning

År 2005 beslutades att svenska företag vars aktier är noterade på en reglerad marknadsplats ska upprätta sina årsredovisningar enligt regelverket IFRS. En av många förändringar som detta medförde var att den immateriella tillgången goodwill årligen ska nedskrivningsprövas, istället för att som tidigare linjärt avskrivnas. För att utföra en nedskrivningsprövning måste ett företag värdera goodwill. Det innebär att fastställa en rad antaganden och precisera nyckeltal. Information om processen ska enligt standarden IAS 36 finnas tillgänglig i företagets årsredovisning. Syftet med denna uppsats är att undersöka om svenska företag noterade på Large cap-listan har blivit bättre på att uppfylla informationskraven som preciseras i IAS 36 mellan år 2006 och år 2012.

Studien omfattar de företag på Large cap-listan som innehar goodwillposter i år 2006 och 2012 års årsredovisningar, exklusive företag som tillhör branschen Healthcare. Resultatet från undersökningen påvisar en förbättring mellan de två undersökta åren för samtliga branscher. Det betyder att intressenter som vill läsa företagens finansiella rapporter har mer och bättre information om goodwill tillgänglig.

Nyckelord: goodwill, IAS 36, IFRS, intressent, nedskrivningsprövning

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Syfte och frågeställning.....	2
2. Teoretisk referensram.....	3
2.1 Bakgrund.....	3
2.2 IASB och FASB.....	4
2.3 Vad är en tillgång?.....	4
2.4 Goodwill som tillgång.....	5
2.5 Tidigare redovisningsregler.....	6
2.6 Nya regler.....	6
2.7 Skillnad mellan IAS 36 och SFAS 142.....	7
2.8 Värderingsmetoder.....	8
2.9 Upplyningskrav vid nedskrivningsprövning.....	8
2.10 Redovisningsteorier.....	9
3. Metod.....	10
3.1 Innehållsanalytisk metod.....	10
3.2 Urval.....	11
3.3 Bortfall.....	12
3.4 Pålitlighet och trovärdighet.....	13
3.5 Analysmetod.....	14
3.6 Känslighetsanalys.....	15
4. Resultat.....	16
4.1 Energy and material.....	16
4.1.2 Känslighetsanalys.....	17
4.2 Industrial.....	17
4.2.1 Känslighetsanalys.....	18
4.3 Consumer goods and services.....	18
4.3.1 Känslighetsanalys.....	19
4.4 Telecom and technology.....	19
4.4.1 Känslighetsanalys.....	20
4.5 Financial.....	20
4.5.1 Känslighetsanalys.....	21

5. Diskussion	21
5.1 Följer företagen reglerna i IAS 36?	21
5.2 Beskrivning av värderingsmodellen	22
5.3 Känslighetsanalys	24
5.4 Finns det konsekvenser av att inte uppfylla IAS 36?	25
6. Slutsats	26
7. Vidare forskning	27
8. Källförteckning	28
8.1 Tryckta referenser	28
8.2 Elektroniska referenser	29
8.3 Lagar och författningar	30

1. Inledning

1.1 Introduktion

Vid ett företagsförvärv är goodwill det övervärde man betalar. Värdet utgörs av skillnaden mellan köpeskillingen och företagets nettotillgångar, alltså differensen mellan tillgångar och skulder. Det kan tyckas ologiskt att betala för ett företag vars nettotillgångar är mindre än priset men övervärdet blir då en immateriell tillgång. Det kan handla om en förhoppning om framtida kassaflöden, särskilt kompetent och erfaren personal eller en stark marknadsposition. Goodwilltillgången ska fördelas på de kassagenererande enheter i det förvärvande bolaget som kan antas dra nytta av förvärvet. En kassagenerande enhet definieras som en enhet i företaget som självständigt bringar inkomst, enheten förlitar sig inte på någon annan avdelning för att generera intäkter (Marton et al., 2008).

Hur goodwillposten ska hanteras i redovisningssammanhang har förändrats sedan 2005. Innan dess kunde goodwill skrivas av årligen under en 20 årsperiod, men 2005 bestämdes att svenska börsnoterade företag ska följa International Financial Reporting Standards (IFRS) och därmed ska goodwill genomgå en nedskrivningsprövning minst en gång per år. Vid prövningen avgörs om återvinningsvärdet är lägre än det redovisade värdet. Om så är fallet ska goodwill skrivas ner med ett likvärdigt belopp. Återvinningsvärdet bestäms som det högsta av nettoförsäljningsvärdet och nyttjandevärdet (Bokföringstips, 2010). Nettoförsäljningsvärdet utgörs av den köpesumma ett företag skulle erhålla vid försäljning av en tillgång med avdrag för försäljningskostnader (Dokumera, 2013). Nyttjandevärde bestäms utifrån de uppskattade framtida betalningarna som tillgången väntas kunna inbringa under sin nyttjandeperiod inklusive ett restvärde vid nyttjandeperiodens slut (Bokföringsnämnden, 2000). Eftersom hanteringen av goodwill i redovisningen har blivit mer komplicerad innebär det en större risk att fel begås vid upprättandet av årsredovisningen. I en studie gjord av EY (2010) framkom det att värdet vid svenska företagsförvärv utgjordes till 59 procent av goodwill. Det kan leda till att små felaktigheter i antaganden och värderingar vid en nedskrivningsprövning får stora konsekvenser för intressenter som läser årsredovisningen. Den bransch som EY (2010) identifierade som mest goodwilltung var konsumentproduktsbranschen, där 65 procent av värdet vid företagsförvärv bestod av

goodwill. Hamberg & Beisland (2009) anser att införandet av IFRS 3 och IAS 36 med nedskrivningsprövning av goodwill som konsekvens faktiskt har lett till att årsredovisningar har lägre relevans för intressenter. Hamberg & Beisland (2009) kan heller inte se en ökande relevans i framtiden.

Eftersom goodwill inte längre planerligt avskrivs utan nedskrivningsprövas årligen med värdering och antaganden som grund är det viktigt att information om hur prövningen har gått till återges i årsredovisningen. För att en läsare av årsredovisningen ska kunna utvärdera materialets trovärdighet måste läsaren kunna förstå hur företaget har kommit fram till nyckeltal och övriga antaganden. Utan sådan information är det svårt att avgöra om nedskrivningsprövningen är ändamålsenligt utförd.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka om företag har blivit bättre på att uppfylla informationskraven i IAS 36 sedan regelverket började användas, med avseende på informationslämning och tydlighet. Således blir forskningsfrågan: Finns det några skillnader mellan nedskrivningsprövning i 2012 års årsredovisning jämfört med 2006 års årsredovisning för svenska noterade bolag på Large cap-listan?

2. Teoretisk referensram

2.1 Bakgrund

Goodwills historia kan härledas till sent 1800-tal. Nilsson (1998) poängterar att det skedde drastiska förändringar i Englands ekonomi under den industriella revolutionen vilket ledde till att spelreglerna för företag också reformerades. Att fler företag med begränsad ansvarsfrihet uppstod och ägarnas inflytande över företagen avtog gjorde att dåtidens affärsmän började fundera över företags värde och överförbarhet. Längre har det varit delade meningar om hur goodwill ska hanteras rent bokföringsmässigt. Det har funnits tre tydliga principer, där den första är att goodwill ska avskrivas direkt mot eget kapital (Seetharaman et al., 2004). Argument för denna syn var att svårigheten med att mäta goodwill var så stor att bokföringsposten inte gav något värde till intressenter som läser årsredovisningen. Den andra inriktningen var att goodwill inte på något sätt skulle avskrivas, om det inte fanns tydliga indikationer på en värdeminskning. Förespråkare för denna syn ansåg att avskrivning var fel att göra om inget tydde på att värdet hade minskat. Den tredje skolans anhängare såg det nödvändigt att avskriva goodwilltillgången och bokföra avskrivningen som en kostnad (Seetharaman et al., 2004). Skälet till den uppfattningen var att inkomsten som goodwill genererade skulle matcha kostnaden som goodwill medförde (Nilsson, 1998). För goodwill del har den senaste tidens diskussioner handlat om att implementera konvergens bland standardsättare och länder. Idag anses goodwill vara en tillgång i de allra flesta länder (Rundfelt, 2001).

I Sverige har goodwill behandlats med avskrivning sedan mitten av 1900-talet. Lagen fastställde att avskrivningstekniken fick användas under maximalt 10 år. Sedan 80-talet förändrades redovisningsprincipen för goodwill. Avskrivningar under en tidsperiod längre än 10 år blev tillåtna och användes flitigt. Det hävdades att en kort tidsperiod hade en negativ inverkan på företags resultat och minskade konkurrenskraften. Utöver denna lagbestämmelse replikerade svenska företag ofta föregångare i Storbritannien och USA. Svenska företag ville skapa samstämmighet med utländska företag och på så vis öka konkurrenskraften. Nilsson (1998) menar också att de svenska redovisningsmetoderna tidigare främst har hämtats från tyska redovisningstekniker.

2.2 IASB och FASB

International Accounting Standards Board (IASB) är en oberoende organisation som arbetar med att utveckla och publicera standarder för redovisning. IASBs standarder samlas i IFRS. IASB grundades år 2001 och blev International Accounting Standards Committees (IASC) efterträdare. Organisationen betonar vikten av transparens vilket är anledningen till att alla möten organisationen håller är offentliga och sänds via webbkamera. Vid utvecklandet av de internationella redovisningsstandarderna samarbetar IASB nära med intressenter som investerare, analytiker, företagsledare och redovisningsekonomer (IASB, 2013). Financial Accounting Standards Board (FASB) är den nordamerikanska motsvarigheten till IASB. FASB grundades 1973 och har sedan dess officiellt försett USA med redovisningsstandarder. Regelverkets samlingsnamn är Generally Accepted Accounting Principles (US GAAP) och är tvingande att följa för nordamerikanska aktiebolag (FASB, 2013). I dag är ett av organisationernas övergripande mål att skapa samstämmighet mellan de två regelverken IFRS och GAAP.

2.3 Vad är en tillgång?

De olika standardsättarna inom redovisning definierar en tillgång på något olika sätt. Enligt FASB (2013) är en tillgång ”troliga framtida ekonomiska fördelar, anskaffade eller kontrollerade av en viss enhet på grund av tidigare transaktioner eller händelser”. IASB (2013) är mer svävande i sin definition och anger att en tillgång ”är en resurs som kontrolleras av en enhet i och med tidigare händelser som förväntas inbringa framtida ekonomiska fördelar”. De två definitionerna är lika i grunden men skiljer sig något åt. Vad båda har gemensamt är dock att tre kriterier måste vara uppfyllda för att något ska kunna räknas som en tillgång. För det första måste tillgången generera framtida ekonomiska fördelar. Det betyder att tillgången i sig måste ha ett monetärt värde, att den kan handlas på en marknad eller att tillgången kan användas i den dagliga verksamheten (Deegan & Unerman, 2006). Det andra kriteriet är att den måste kunna kontrolleras av en enhet. Denna kontroll kan antingen uppnås via juridiska restriktioner, såsom äganderätt, patent eller upphovsmannarätt. Kontrollen kan även åstadkommas genom att enheten kan dra nytta av tillgången och samtidigt neka eller reglera åtkomsten för andra (Deegan & Unerman, 2006). Det sista kriteriet som måste uppfyllas för att en enhet ska kunna föra in tillgången i balansräkningen är

att det måste finnas en underliggande transaktion. Det kan vara ett förvärv, ett företags egen produktion, en donation eller ett statligt stöd (Deegan & Unerman, 2006). Gröjer (2002) förtydligar att det faktum att något är värdefullt för ett företag i framtiden betyder inte att det kan klassificeras som en tillgång, det måste finnas en underliggande transaktion.

Goodwill delas in i två huvudkategorier; internt upparbetad och förvärvad goodwill. Det är endast förvärvad goodwill som kan upptas i balansräkningen som en tillgång. Internt upparbetad goodwill kan inte aktiveras som en tillgång eftersom den inte går att identifiera, sådan goodwill uppkommer inte heller utifrån avtalsenliga eller andra juridiska rättigheter (IASB, 2012). Förvärvad goodwill kan sedan delas in i två mindre kategorier, positiv och negativ goodwill, även om den sistnämnda typen av goodwill är omdebatterad. Positiv goodwill uppstår när försäljningspriset är högre än nettovärdet, övertärdet redovisas då som en kostnad och kan föras in i balansräkningen bland företagets övriga immateriella tillgångar (Grundström & Schwartz, 2008). Positiv goodwill är den absolut vanligaste förekommande formen av goodwill. Negativ goodwill är det motsatta, när försäljningspriset är lägre än nettovärdet. I Redovisningsrådets (RR) regler står det att eventuell negativ goodwill ska redovisas som en avsättning, vilket skiljer sig från det nya regelverket, IFRS 3 som bestämmer att negativ goodwill ska intäktsföras i resultaträkningen. En anledning till att negativ goodwill uppstår kan enligt RR vara en misstanke om framtida förluster eller onormalt höga kostnader (Carlsson & Sandell, 2010). Hendriksen & Van Breda, (1992) reflekterar över att det kanske inte finns något som heter negativ goodwill. Eftersom företaget säljer sina nettotillgångar till ett lägre pris än vad tillgångarna är värderade till måste det bero på en felaktig värdering. Om värderingen är korrekt skulle företaget sälja tillgångarna separat och således erhålla ett högre försäljningspris (Hendriksen & Van Breda, 1992).

2.4 Goodwill som tillgång

Synsättet och redovisningsmetoderna för goodwill har genomgått flera förändringar de senaste åren. Komplexiteten kring goodwill och det faktum att posten ofta är en betydande del av ett företags balansräkning gör att det kommer fortsätta vara ett hett diskuterat ämne (Grundström & Schwartz, 2008). För att goodwill ska kunna klassas som en tillgång måste två specifika kriterier uppfyllas, att en framtida ekonomisk fördel kan identifieras och att företaget måste kunna presentera ett värde eller en kostnad på ett trovärdigt sätt. Detta skiljer

sig något åt jämfört med de allmänna kriterier som gäller för en tillgång. Anledningen till skillnaden är att goodwill är en så pass komplex redovisningspost, eftersom den medför svårigheter med att identifiera och urskilja vad som faktiskt är goodwill (Hendriksen & Van Breda, 1992).

2.5 Tidigare redovisningsregler

Innan IAS 36 började gälla för noterade aktiebolag bestämdes nedskrivningsreglerna för goodwill i IAS 22. Direktiven var enklare att följa, externt förvärvat goodwill fick skrivas av under en tidsperiod på max 20 år, om företagen kunde påvisa speciella förhållanden fick avskrivningstiden även förlängas. Reglernas okomplicerade natur ledde till en konsekvent redovisningsteknik där alla företag behandlade goodwill på samma sätt. Till grund för nedskrivningen låg antagandet att förvärvat goodwill är ekonomiskt användbart under 20 år med ett årligen sjunkande värde. Även om företagen ansåg att externt förvärvat goodwill hade en oändlig ekonomisk livslängd var de tvungna att skriva av tillgången (Marton et al., 2008)

2.6 Nya regler

År 2005 skedde övergången från IAS 22 till IAS 36. Då förändrades synen på förvärvat goodwill och avskrivningsprocessen fick en ny skepnad. Anledningen till att reglerna förändrades var att IASB tvivlade på att godtycklig avskrivning gav intressenter användbar information, eftersom det är problematiskt att ens veta vad framräknad goodwill egentligen representerar (Carlsson & Sandell, 2010). IASB ansåg även att nyttjandeperioden av goodwill är obestämbar samt att en nedskrivningsprövning bättre speglar verkliga värdeförändringar (Carlsson & Sandell, 2010).

När goodwill förvärvas ska tillgången fördelas på de kassagenererande enheter som den förväntas påverka positivt (IASB, 2012). Varje år ska en nedskrivningsprövning göras. Företaget ska då ta ställning till sin goodwilltillgång och göra ett antal värderingar och antaganden. Tillgången ska i sig värderas, har den sjunkit i värde under året eller finns det andra skäl till en nedskrivning? Det kan finnas både externa och interna indikationer på att goodwill har minskat i värde. Externa indikationer kan exempelvis vara att ny teknik har

uppstått, att konsumenter och leverantörer har fått försämrade ekonomisk kraft eller att nya lagar och förordningar hämmar företagets verksamhet (IASB, 2012). Även interna förändringar kan vara skäl till att värdet på goodwill bör utsättas för en nedskrivning. Om tillgången är skadad eller om förändringar i organisationen gör att tillgången inte kan användas ändamålsenligt bör en nedskrivning ligga nära till hands (IASB, 2012). En viktig skillnad mellan IAS 36 och IAS 22 är att goodwill aldrig kan återföras, det betyder att värdet på goodwill redovisningsmässigt inte kan öka, vilket det tidigare fanns möjlighet till. I IAS 38 finns förklaringen till förbud mot återföring av goodwill, eftersom internt upparbetad goodwill inte får tas upp i balansräkningen kan man heller inte återföra externt upparbetad goodwill. Att företaget vill återföra externt upparbetad goodwill tyder i sig på att företaget har upparbetat den interna goodwillen (Carlsson & Sandell, 2010).

2.7 Skillnad mellan IAS 36 och SFAS 142

När det kommer till nedskrivningsprövning av goodwill skiljer sig IASB och FASB sig åt. Den största skillnaden är att FASBs nedskrivningsprövning innehåller två steg, medan IASB görs i ett steg. FASB beskriver nedskrivningsprövning av goodwill i standarden SFAS 142 ”Goodwill and other intangible assets”. Första steget är att jämföra tillgångens verkliga värde med redovisat värde inklusive goodwill. Om det verkliga värdet är högre än det redovisade värdet behövs inte nedskrivning göras, om det är lägre ska man fortsätta till steg två (Shoaf & Zaldivar, 2005). Andra steget börjar med att räkna ut tillgångens uppskattade verkliga värde till dagens datum. Det värdet jämförs med värdet vid förvärvet, skillnaden mellan de två värdena jämförs sedan med det bokförda värdet. Om det bokförda värdet är högre ska en nedskrivning göras (Huefner & Largay, 2004).

Enligt IAS 36 som IASB producerar görs nedskrivningsprövningen i enbart ett steg. Den inkomstgenererande enheten som den förvärvade goodwill tillhör ska nedskrivas om det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet (IASB, 2012). Återvinningsvärdet är som tidigare nämnt det högsta värdet mellan verkligt värde och nyttjandevärde. Denna nedskrivningsprövning kan göras under vilken tidpunkt som helst på året, förutsatt att prövningen görs vid samma tidpunkt följande år (IASB, 2012).

2.8 Värderingsmetoder

För att göra de värderingar som nedskrivningsprövningen kräver finns det ett antal olika värderingsmetoder som företag kan tillgripa. Valet av metod är fritt upp till företaget men det är viktigt att redovisa vilken metod som används och varför.

”Benchmark comparison method” är en praktiskt inriktad metod som ofta anses vara tillförlitlig utifrån intressenters synvinkel. Den går ut på att studera förvärvspriser och jämföra värdet på immateriella tillgångar och marknadsvärdet på liknande tillgångar. Fördelen med metoden är att den är rationell och lätt att förstå (Becker et al., 2002).

”Market capitalization method” bygger på att addera företagets skulder till företagets totala marknadsvärde. Efter det subtraheras alla immateriella och övriga materiella tillgångar från företagets värde. Det återstående värdet ska då representera goodwill. Denna metod har fått utstå extensiv kritik de senaste åren. Ett av kritikernas huvudargument är att företagets värde kan fluktuera mycket under kort tid vilket gör värderingen felaktig (Becker et al., 2002).

”Discounted cash flow method” är den vanligaste metoden för att värdera goodwill. Centralt för metoden är den diskonteringsränta som sätts till investeringen i goodwill. Om en hög diskonteringsfaktor väljs kommer tillgången att få ett förhållandevis lågt värde vid diskonteringen. Diskonteringsfaktorn bestäms utifrån tidsvärdet av pengar och risken associerad med investeringen. Tidsvärdet utgörs av värdet av framtida betalningar. Risken med investeringen betyder helt enkelt att företaget måste använda en riskpremie om det finns en fara att de framtida inkomsterna äventyras, således får tillgången ett lägre värde (Marton et al., 2008). För att veta hur mycket en betalning på 1000 kronor om tre år vid 4 % diskonteringsfaktor är värt idag kan följande uträkning göras: $\frac{1000}{(1+0,04)^3} = 888.996358671$

2.9 Upplysningskrav vid nedskrivningsprövning

Enligt IAS 36 (IASB, 2012) måste företaget lämna ett antal upplysningar vid nedskrivningsprövningen. Upplysningarna ska innefatta det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten och det tillvägagångssätt som har använts för att räkna ut återvinningsvärdet. Om nyttjandevärde har använts ska en beskrivning av alla viktiga

antaganden företaget har gjort för att räkna ut kassaflödesprognoser redovisas. Även den metod som har valts för värderingarna som ligger till grund för dessa antaganden måste presenteras.

Vidare är det nödvändigt att redogöra för den period som företagsledningen har prognostiserat kassaflöden. Om perioden är längre än fem år ska en motivering till den förlängda perioden anges. Den förlängda periodens tillväxttakt samt den diskonteringssats som tillämpas på kassaflödesprognoserna ska i så fall redovisas. Är det istället nettoförsäljningsvärde som används ska upplysningarna innefatta den metod som nyttjades för att fastställa det. Om ett observerat marknadspris inte har varit grund till värderingen måste även upplysningar om antaganden som företaget har baserat sitt nettoförsäljningsvärde samt värderingar som gjorts för att konstruera antaganden presenteras. Om de underliggande värderingarna återspeglar tidigare erfarenheter eller externa informationskällor ska också återges (IASB, 2012).

2.10 Redovisningsteorier

En ofta använd teori för att förklara företags informationsupplysning är legitimitetsteorin. Mathews (1993) menar att teorin förklarar varför företag försöker skapa överensstämmelse mellan de sociala värderingar som deras aktiviteter förknippas med och normer för accepterat beteende i det system som företaget verkar inom. Legitimitet är en resurs som är nödvändig för att företag ska kunna bedriva sin verksamhet (Tilling, 2004). På samma sätt som pengar är en resurs kan legitimitet öka och minska, beroende på företagets agerande. Tilling (2004) påvisar att legitimitet visserligen har konkreta konsekvenser, men det är en svår uppgift att mäta legitimitet eftersom det på många sätt är ett abstrakt koncept. Legitimitet uppstår i de interaktioner företaget skapar med intressenter i samhället, inte i bokföring. Hybels (1995) definierar legitimitet som en gemensam utvärdering av ett företag som samhället i stort gör. Brown & Deegan (1998) kopplar ihop strävan efter legitimitet och redovisning när de anser att redovisningens syfte är att legitimera ett företags existens.

Intressentteorin försöker även den förklara företags interagerande med samhället, men på en mer individuell nivå. Företag har alltid så kallade stakeholders, eller intressenter, att ta hänsyn till. Det kan vara personer som påverkas positivt av företaget, arbetssökande som får anställning, kunder som köper produkter eller aktieägare som erhåller avkastning. Intressenter

kan enligt teorin även vara personer som påverkas negativt av företagets verksamhet. Människor som får sin favoritstrand förorenad av oljebolag, eller konsumenter som uppfattar ett företags reklam som stötande. Det blir allt mer vanligt att företag gör en ”Stakeholder analysis” innan ett projekt påbörjas för att undersöka hur intressenter kan uppfatta förändringen (Transformed, 2014). Det finns i huvudsak två grupper av intressenter, den snäva och den breda gruppen (Freeman, 1988). Den snäva definitionen inbegriper de intressenter som är avgörande för företagets fortlevnad. Exempelvis innehåller den snäva definitionen ägare, kunder och anställda. I en bredare definition av intressent menas konkurrenter, staten och media. I sig är de sistnämnda intressenterna inte livsviktiga för företaget men påverkar ändå verksamheten. Utifrån intressentteorin kan årsredovisningens innehåll till viss del förklaras (Andersson & Bergqvist, 2003). Eftersom användarna av finansiell information analyserar företagets ställning är det viktigt att årsredovisningen är korrekt, lättbegriplig och informativ. De upplysningar som ska lämnas till följd av en nedskrivningsprövning kan användas av intressenter som vill veta hur det går för företaget rent finansiellt. På så vis tillgodoses intressenternas krav på kunskap och företaget bibehåller en god relation med sina intressenter.

3. Metod

3.1 Innehållsanalytisk metod

I denna uppsats har årsredovisningarna analyserats med hjälp av en innehållsanalytisk metod. Neuendorf (2002) definierar innehållsanalys som ett systematiskt och objektivt sätt att studera mänsklig interaktion genom diverse budskaps egenskaper. Det finns två typer av innehållsanalys, en kvantitativ och en kvalitativ variant (Stjernswärd, 2011). Eftersom materialet består av en stor mängd årsredovisningar kommer en kvantitativ innehållsanalys att utföras. Vidare kan en innehållsanalys göras på olika abstraktionsnivåer, beroende på hur informationen ska tolkas. Det går att se till det manifesta innehållet, vilket betyder att det som faktiskt skrivs i texten och som är uppenbart och synligt analyseras. Vidare finns den latent nivå. Då betonas den underliggande meningen med texten, tonvikten läggs på det som står mellan raderna och en friare tolkning av texten görs. I denna uppsats analyseras årsredovisningarna utifrån en manifesterande nivå, just för att ta reda på vilka upplysningar företag lämnar vid en nedskrivningsprövning. Det intressanta är att ta reda på vilken

information företaget ger läsaren, inte vilken information läsaren kan utröna av att noggrant studera innehållet.

Vanligtvis utförs en innehållsanalys genom ett antal steg (Gunnarsson, 2007). Först och främst måste en grundlig genomläsning göras av materialet, detta för att bli bekant med materialet och få en känsla av innehållet. Nästa steg är att koda texten i små meningsbärande enheter. Tumregeln är att indelningen ska ske i minsta möjliga identifierbara enhet, utan att enheten tappar betydelse eller syfte (Stjernswärd, 2011). Sedan bör de meningsbärande enheterna kondenseras för att korta ned texten och därefter kategoriseras för att ge en bra bild av det totala innehållet i texten. Enligt Gunnarsson (2007) ska kategorierna vara så pass inklusiva att all data hör hemma i någon kategori, men samtidigt vara tillräckligt exklusiva att de meningsbärande enheterna inte kan höra hemma i två kategorier. Sista steget är att beskriva hur de olika kategorierna förhåller sig till varandra (Graneheim & Lundman, 2004). Att årsredovisningar valdes som material för att uppnå uppsatsens syfte grundar sig på att förekomsten av informationsupplysningar kring nedskrivningsprövning av goodwill är tvingande (Marton et al., 2008). Årsredovisningen är även en viktig kanal för företag när det gäller att skapa en relation med intressenter.

3.2 Urval

Studien omfattar alla noterade bolag på Nasdaq OMX Stockholm Large cap-lista som har årsredovisningar från år 2006 och 2012 tillgängliga, exklusive företag som inte har en goodwillpost eller som ingår i branschen "Health care". Anledningen till att health care-företag inte kommer att vara en del av urvalet är på grund av deras förhållandevis låga andel goodwill av totala immateriella tillgångar (Finanstidningen, 2009). Skälet till att endast företag på Large cap-listan har valts beror på att stora företag i större utsträckning har en benägenhet för att redovisa extensiv information för att legitimera sin verksamhet. Detta påstående stöds av Trotman & Bradley (1981) som är av den uppfattningen att stora företag i större utsträckning blir föremål för medial uppmärksamhet, alltså kan de ha ett incitament för att uppehålla hög transparens.

En ytterligare anledning är att stora företag tenderar att ha betydande goodwillposter i sina räkenskaper, varför de förhoppningsvis redovisar mer information om nedskrivningsprövning

än mindre företag. Eftersom urvalet har bestämts utifrån specificerade kriterier kallas det för ett ändamålsenligt urval (Holloway & Wheeler, 2012). Ett ändamålsenligt urval blir effektivt eftersom användaren själv kan välja de kriterier som genererar mest information, dock blir urvalet inte representativt för hela populationen just på grund av kriterierna (Saunders, Lewis & Thornhill, 2012). Årsredovisningarna hämtades från respektive företags hemsida, skälet till det var att kringgå andrahandskällor och därmed undvika att årsredovisningarna inte blivit ändrade. Eftersom företagen är tvingade av lag att offentliggöra årsredovisningen var det ett enkelt och tillförlitligt sätt att inhämta material (SFS 2007:528).

3.3 Bortfall

Den 25 september 2013 fanns 61 företag noterade på Stockholmsbörsens Large cap-lista. Av de 61 företagen kategoriserades fyra stycken som health care-företag, nämligen AstraZeneca, Elekta, Getinge och Meda. Eftersom studien inte ska omfatta health care-företag sorterades således de företagen bort och 57 företag återstod. Nästa kriterium var att företagen skulle ha tillgängliga årsredovisningar för de två åren 2006 och 2012. Lundin Mining, Millicom, MTG och Tele 2 tillgängliggjorde inte årsredovisningar elektroniskt för år 2006 och därmed faller även de företagen bort och 53 företag blir kvar. Vidare skulle företagen inneha en goodwillpost i båda årsredovisningarna. Axis, BillerudKorsnäs, Castellum, Faberge, H&M, Holmen, Hufvudstaden, Industrivärden, Investor, Lundin Petroleum, Melker Schörling, Semafo, SSAB och Wallenstam hade inte en redovisad goodwillpost i både 2006 och 2012 års årsredovisning vilket lämnar 39 företag kvar i studien. Tabellen nedan visar samtliga företag som omfattas av studien.

Energy and material	Industrial	Consumer goods and services	Telecom and technology	Financial
Alliance Oil Company	ABB	Autoliv	Ericsson	Atrium Ljungberg
Boliden	Alfa Laval	Axfood	TeliaSonera	Handelsbanken
Stora Enso	Assa Abloy	Electrolux	Tieto	Kinnevik
	Atlas Copco	Husqvarna		Latour
	Hexagon	ICA Gruppen		Lundbergföretagen
	NCC	Oriflame		Nordea
	NIBE	SCA		Ratos
	Peab	Swedish Match		SEB

	SAAB			Swedbank
	Sandvik			
	Scania			
	Securitas			
	Skanska			
	SKF			
	Trelleborg			
	Volvo			

Tabell 1: Samtliga företag i studien

3.4 Pålitlighet och trovärdighet

För att en studie ska uppnå hög reliabilitet, eller pålitlighet som det ofta kallas, krävs att tre kriterier uppfylls. Stabilitet, reproducerbarhet och exakthet (Krippendorff, 2004). Stabilitet betyder att testresultatet ska bli detsamma oberoende av hur många upprepade innehållsanalyser som utförs. Reproducerbarhet är närbesläktat med stabilitet, men för att uppnå reproducerbarhet krävs att två eller flera analytiker, oberoende av varandra och utrustade med olika mätverktyg och förutsättningar, ska kunna dra samma slutsatser av materialet. Exakthet är den högsta nivån av reliabilitet. För att en innehållsanalys ska uppnå exakthet krävs att datan kategoriseras utefter en slags norm eller regel. Till exempel kan det finnas fastställda regler för hur ett visst dataslag ska benämnas, och om den aktuella innehållsanalysen behandlar datan på samma sätt kan analysen klassas som exakt. Denna undersökning bör kunna uppnå stabilitet om samma analysmodell används vid ett senare tillfälle. Reproducerbarhet är en följd av att samma resultat ska uppnås med olika analysmodeller. Det bör bli problematiskt eftersom nästa person kan välja andra nyckelord i sin sökning. Datan som insamlas till en innehållsanalys måste så gott det går vara opartisk och inte förvrängd, datan ska även betyda samma sak för alla. Det betyder att flera olika personer ska kunna ha en samstämmig uppfattning om datans kärninnehåll. Vidare ska datan kunna förhålla sig konstant oberoende av vilken mätmetod som används (Krippendorff, 2004). I denna undersökning består datan av officiell information som företag ger ut, därav bör den kunna förhålla sig konstant oavhängig hur en läsare väljer att tolka informationen.

Validitet beskrivs som möjligheten att uppfatta forskningsresultatet som sanningsenligt (Krippendorff, 2004). Det betyder till exempel att en forskningsmetod, som innehållsanalys, faktiskt mäter det som användaren av metoden påstår att den mäter. Vidare är ett

forskningsresultat valid om det lyckas förklara fenomen i vårt samhälle, om det lyckas motstå tester från oberoende bevis, om det överensstämmer med nya observationer och går hand i hand med tidigare fastställda självklarheter. Validitet delas upp i underkategorier. Det finns uppenbar validitet vilket är information som vi betraktar som sunt förnuft eller allmänbildning. Social validitet är en halt av sanningsenlighet som uppnås när forskningsresultatet ämnar att förklara sociala fenomen som majoriteten i samhället är intresserade av. Social validitet benämns av Riffe & Fico (1998) som forskning vars resultat har betydelse utanför den akademiska världen. Empirisk validitet betyder att delar i forskningen stöds av tidigare resultat och iakttagelser som tillsammans utgör en empirisk grund vilket de nya resultaten vilar på (Krippendorff, 2004).

3.5 Analyismetod

Innehållsanalysen har utförts med en förutbestämd mall där informationskraven från IAS 36:134 har legat till grund. För att hitta information om nedskrivningsprövning av goodwill har mallen applicerats på varje företags årsredovisning. Nedan presenteras den mall som användes för innehållsanalysen.

Mall för informationskrav
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts
Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde:
En beskrivning av varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sina kassaflödesprognoser
En beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde eller de värden som innefattas i varje viktigt antagande
Den period över vilken företagsledningen har prognostiserat kassaflöden
Den tillväxttakt som används för att extrapolera kassaflödesprognoser
Den diskonteringskurs som tillämpas på kassaflödesprognoserna
Om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde minus försäljningskostnader
Den metod som används för att fastställa verkligt värde minus försäljningskostnader
Om verkligt värde minus försäljningskostnader inte fastställs med hjälp av ett observerat marknadspris
En beskrivning var varje viktigt antagande på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av verkligt värde minus försäljningskostnader
En beskrivning av företagsledningens metod för att fastställa det värde som innefattas i varje viktigt

antagande

Tabell 2 – Mall för informationskrav

3.6 Känslighetsanalys

Förutom att IAS 36 specificerar informationskrav ger den även information om hur känslighetsanalysen ska presenteras. För att undersöka om företagen följer riktlinjerna angående beskrivningen av känslighetsanalysen har även en mall skapats för det ändamålet. Tabellen nedan visar hur mallen för känslighetsanalysen ser ut.

Mall för känslighetsanalys

Om en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande, på vilket företagsledningen har baserat sitt fastställande av enhetens återvinningsvärde skulle innebära att enhetens redovisade värde skulle överstiga dess återvinningsvärde

Det belopp med vilket enhetens återvinningsvärde överstiger dess redovisade värde

Det värde som är tilldelat det viktiga antagandet

Det belopp med vilket värdet som innefattats i det viktiga antagandet måste ändras för att enhetens återvinningsvärde ska motsvara dess sammanlagda redovisade värde

Tabell 3: Mall för känslighetsanalys

Nyckelordssökning i årsredovisningarna genomfördes. Om möjlighet fanns lästes årsredovisningarna på svenska, men vissa företag lämnade sin årsredovisning endast på engelska. Nyckelorden som användes för att hitta i årsredovisningarna presenteras nedan.

Svenska	Engelska
Goodwill	Goodwill
Nedskrivningsprövning	Impairment test
Återvinningsvärde	Recoverable amount
Nyttjandevärde	Value in use
Verkligt värde	Present value
IAS 36	IAS 36

Tabell 4: Nyckelord

I de flesta fall hade företaget angett informationen i en not till redovisningen, oftast hette noten Immateriella tillgångar, men några företag hade en egen not kallad Goodwill. Om företaget inte angav informationen i en specifik not stod det att läsa under den generella noten kallad Redovisningsprinciper. Efter att informationen lokaliserades stämde den av mot mallen, och sedermera utfördes innehållsanalysen för 2006 och 2012 års årsredovisningar. Efter att alla årsredovisningar hade behandlats fyllde jag i mallen utifrån förekomsten av

information. Sedan delades företagen in i Nasdaq OMX Stockholms branschindelning för att kunna presenteras på ett överskådligt sätt samt urskilja om det fanns branschskillnader.

4. Resultat

4.1 Energy and material

Tabellen nedan visar resultatet av undersökningen i kategori Energy and material. Två av tre företag i denna kategori redovisade värdet för goodwill i årsredovisningen år 2006. Alliance Oil Company ändrade metod för att beräkna återvinningsvärde mellan år 2006 och år 2012. I 2006 års årsredovisning användes verkligt värde och värdet fastställdes med ett observerat marknadspris. Till år 2012 använde Alliance Oil Company nyttjandevärde som de två övriga företagen i kategorin. De tre företagen lämnade i princip alla nödvändiga upplysningar år 2012, det var endast tillväxttakten som utelämnades år 2012 av ett företag, närmare bestämt Alliance Oil Company.

Energy and material – 3 st företag	2006	2012
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten	2	3
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts	2	3
Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde		
Viktiga antaganden för kassaflödesprognoser	1	3
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	1	3
Period för kassaflöden	1	3
Tillväxttakt	2	2
Diskonteringssats	2	3
Om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde		
Metod för att fastställa verkligt värde	1	0
Om verkligt värde inte fastställs med ett marknadspris		
Viktiga antagande för fastställande av verkligt värde	0	0
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	0	0

Tabell 5: Energy and material, informationskrav

4.1.2 Känslighetsanalys

På denna punkt observerades en stor skillnad mellan 2006 och 2012. Inget av de tre företagen lämnade uppgifter angående huruvida en känslighetsanalys hade upprättats i 2006 års årsredovisning. Dock förbättrades detta i samtliga fall. År 2012 lämnade alla tre företag upplysningar om deras respektive känslighetsanalyser. Inget av företagen skrev att en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande skulle medföra ett nedskrivningsbehov.

4.2 Industrial

I undersökningens största sektor finner vi flera av Sveriges största företag. Utvecklingen från 2006 till 2012 kan urskiljas, även om de flesta företag redan 2006 var duktiga på att lämna upplysningar. ABB förändrade sin värderingsmodell mellan år 2006 och år 2012. I 2006 års årsredovisning användes endast observerat marknadspris för värdering av goodwill. År 2012 kompletterades värderingsmodellen med andra metoder, därav noteringen i kolumnen ”Om verkligt värde inte fastställs med ett marknadspris”. Beroende på kassagenererande enhet användes olika värderingsmetoder. Endast 11 av 16 företag beskrev vilka värden som användes i antaganden för nyttjandevärde år 2006. År 2012 var det två företag som inte lämnade sådana upplysningar, ABB som inte använde nyttjandevärde och således är det inte aktuellt, samt Trelleborg som inte heller gjorde det i 2006 års årsredovisning.

Industrial – 16 st företag	2006	2012
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten	16	16
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts	14	16
Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde		
Viktiga antaganden för kassaflödesprognoser	11	14
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	11	14
Period för kassaflöden	14	15
Tillväxttakt	14	15
Diskonteringssats	14	15
Om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde		
Metod för att fastställa verkligt värde	1	1
Om verkligt värde inte fastställs med ett marknadspris		

Viktiga antagande för fastställande av verkligt värde		1
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden		1

Tabell 6: Industrial, informationskrav

4.2.1 Känslighetsanalys

Även för Industrial observerades en klar förbättring mellan åren 2006 och 2012 när det kommer till att lämna upplysningar om känslighetsanalysen. År 2006 var det 12 företag som uppfyllde kraven, år 2012 var den siffran 15 stycken, endast Scania uteblev med upplysningar om känslighetsanalysen. Securitas lämnade kompletterande upplysningar om sin känslighetsanalys både år 2006 och år 2012. Securitas skrev vilket belopp återvinningsvärdet skulle överstiga dess redovisade värde vid en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande. Det värde som det viktiga antagandet hade tilldelats, samt vilket belopp värdet i det viktiga antagandet måste ändras för att nyttjandevärdet återigen ska motsvara eller överstiga dess redovisade värde stod också klart och tydligt.

4.3 Consumer goods and services

Tabellen för denna sektor är mindre än tidigare eftersom samtliga företag valde att beräkna återvinningsvärdet genom nyttjandevärdet. I denna kategori hittar vi företagen som på förhand antogs inneha stora goodwillposter. Resultatet av innehållsanalysen visar att 7 företag redovisade all nödvändig information vid 2012 års nedskrivningsprövning av goodwill. År 2006 var det inte goda resultat, endast hälften av företagen redogjorde för vilken tillväxttakt som hade använts i beräkningarna. Ett av företagen beskrev inte vilken grund de hade använt för att beräkna återvinningsvärdet 2006, nämligen Oriflame. Företaget gav inga upplysningar om nedskrivningsprövningen förutom hur stor posten var och vilka kassagenererande enheter som den hade fördelats på. Autoliv var det företaget som lämnade minst information kring nedskrivningsprövningen. Varken i 2006 eller 2012 års årsredovisning fanns några uppgifter om antaganden eller metoder.

Consumer goods and services – 8 st företag	2006	2012
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten	8	8
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts	7	8

Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde		
Viktiga antaganden för kassaflödesprognoser	6	7
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	6	7
Period för kassaflöden	5	7
Tillväxttakt	4	7
Diskonteringssats	5	7

Tabell 7: Consumer goods and services, informationskrav

4.3.1 Känslighetsanalys

År 2006 lämnade 5 företag uppgifter om känslighetsanalysen, år 2012 steg siffran till 7. De två företagen som bidrog till den positiva utvecklingen var Electrolux och Oriflame. Företaget som inte beskrev känslighetsanalysen var Autoliv.

4.4 Telecom and technology

Även i denna sektor valde alla företag att basera återvinningsvärdet på nyttjandevärdet. I gruppen ingår Ericsson, TeliaSonera och Tieto. Som resultatet visar lämnade samtliga företag utförliga upplysningar om nedskrivningsprövning av goodwill. Enda skillnaden mellan år 2006 och år 2012 var att Ericsson inte redogjorde för vilken tillväxttakt som användes år 2006, förutom det uppfylldes alla upplysningskrav konsekvent av företagen.

Telecom and technology – 3 st företag	2006	2012
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten	3	3
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts	3	3
Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde		
Viktiga antaganden för kassaflödesprognoser	3	3
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	3	3
Period för kassaflöden	3	3
Tillväxttakt	2	3
Diskonteringssats	3	3

Tabell 8: Telecom and technology, informationskrav

4.4.1 Känslighetsanalys

Ericsson, TeliaSonera och Tieto lämnade upplysningar om sina känslighetsanalyser, både år 2006 och år 2012, i något olika hög grad. År 2006 skrev inte Tieto uttryckligen att en känslighetsanalys hade utförts, men utifrån textens sammanhang gick det att utläsa.

4.5 Financial

Den sista sektorn i undersökningen, finansiella företag, uppvisar en spridning inom alla kategorier. För det första är det en tredjedel av företagen som väljer att värdera goodwill med hjälp av verkligt värde, närmare bestämt Atrium Ljungberg, Ratos och Lundbergföretagen. Först och främst använder de tre företagen ett observerat marknadspris, men Ratos väljer att vända sig till oberoende informationskällor och konkurrenters försäljningspriser om ett eget marknadspris inte finns tillgängligt. Ratos har dock en annorlunda värderingsmodell år 2012. Istället för att värdera alla kassagenererande enheter till verkligt värde valde Ratos att använda nyttjandevärde för några tillgångar. Alltså hade Ratos ett par olika värderingsmodeller, gemensamt för alla var att Ratos lämnade tillfredsställande upplysningar om samtliga värderingar. Av de sex företagen som använde nyttjandevärde år 2006 var det endast ett företag som lämnade samtliga upplysningar som krävs enligt IAS 36, det var SEB. År 2012 var Kinnevik det enda av de sju företagen som använde nyttjandevärde och som inte lämnade samtliga upplysningar som krävs. Kinnevik misslyckades med att beskriva den period som ledningen har prognostiserat kassaflöden för.

Financial - 9 st företag	2006	2012
Det redovisade värdet för goodwill som fördelas på enheten	9	9
Den grund på vilken enhetens återvinningsvärde har fastställts	9	9
Om enhetens återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde:		
Viktiga antaganden för kassaflödesprognoser	4	7
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	4	7
Period för kassaflöden	5	6
Tillväxttakt	5	7
Diskonteringssats	6	7
Om enhetens återvinningsvärde baseras på verkligt värde		

Metod för att fastställa verkligt värde	3	3
Om verkligt värde inte fastställs med ett marknadspris		
Viktiga antagande för fastställande av verkligt värde	1	1
Beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden	1	1

Tabell 9: Financial, informationskrav

4.5.1 Känslighetsanalys

Angående känslighetsanalysen rapporterade företagen likartat. År 2006 beskrev sex av nio företag vad känslighetsanalysen hade gett för information. De tre företag som uteblev med denna information var Atrium Ljungberg, Lundbergföretagen och Nordea. År 2012 redovisade sju företag vad känslighetsanalysen hade gett för resultat. Atrium Ljungberg och Lundbergföretagen misslyckades med att presentera sina känslighetsanalyser även år 2012. Swedbank utmärkte sig i gruppen genom att lämna ytterligare information kring känslighetsanalysen. Swedbank beskrev det belopp återvinningsvärdet skulle överstiga dess redovisade värde med om en rimligt möjlig förändring i ett viktigt antagande inträffade. Swedbank beskrev även det värde som det viktiga antagandet i nedskrivningsprövningen hade samt vilket belopp värdet i det viktiga antagandet måste ändras för att återvinningsvärdet ska stämma med det redovisade värdet.

5. Diskussion

5.1 Följer företagen reglerna i IAS 36?

För att kunna besvara frågan om företagen faktiskt följer regelverket kring nedskrivningsprövning måste det fastställas vad som anses vara att följa reglerna och att inte göra det. Om företagen upplyser om alla de aspekter kring nedskrivningsprövning av goodwill som finns beskrivna i regelverket bör företaget per definition även följa regelverket. I studien har företagen i olika stor utsträckning redogjort för upplysningarna, men bara för att ett företag har utelämnat en informationspost, medvetet eller omedvetet, bör företaget kanske inte diskvalificeras och automatiskt anses ej tillmötesgående.

Den första delen, att beskriva hur goodwill har fördelats på kassagenererande enheter samt redogöra för vilken grund enhetens återvinningsvärde har beräknats, följs i stor utsträckning av samtliga företag. Några skillnader kan dock utläsas mellan branscherna i undersökningen.

I sektorn ”Energy and material” som tre företag klassades som, angav endast två företag hur de hade fördelat goodwill på kassagenererande enheter år 2006, även på vilken grund företagen hade beräknat nyttjandevärde var det två av tre företag som redovisat beräkningsmetoden år 2006. År 2012 hade alla tre företag lämnat fullgoda upplysningar om både fördelningen av goodwill och på vilken grund nyttjandevärde beräknats.

Sektorn ”Industrial” uppvisade ett liknande mönster; år 2006 redovisade 14 av 16 företag på vilken grund nyttjandevärde hade beräknats. År 2012 uppgav samtliga 16 företag hur goodwill hade fördelats på kassagenererande enheter samt på vilken grund nyttjandevärde hade beräknats. För ”Consumer goods and services” var frekvensen av upplysningar liknande. Sju av åtta företag uppgav på vilken grund nyttjandevärde hade beräknats år 2006, till år 2012 lämnades alla nödvändiga upplysningar om både fördelning av goodwill på kassagenererande enheter och på vilken grund nyttjandevärde hade beräknats. De två resterande branscherna, ”Financial” och ”Telecom and technology” redovisade samtliga uppgifter om fördelning av goodwill och beräkning av nyttjandevärde både vid år 2006 och 2012. I ”Financial” ingår nio företag och ”Telecom and technology” utgörs av tre företag.

Med några undantag lyckas företagen lämna de upplysningar som krävs av IAS 36 i denna första del. Anledningen till att några företag misslyckades med att beskriva hur nyttjandevärde hade beräknats år 2006 kan hänföra sig till det faktum att viss tolkingsproblematik har beskrivits med regelverket. En förklaring till att resultatet för år 2006 generellt är sämre än för år 2012 kan vara att företagen var ovana med IAS 36 år 2006. Eftersom de endast hade ett år på sig att bekantas med regelverket och inte hade empirisk kunskap av arbetet kan det ha gjort det svårt för dem att veta vad som måste ingå bland upplysningarna. Något direkt incitament att undanhålla sådan information för intressenter har inte identifierats.

5.2 Beskrivning av värderingsmodellen

Något som alla företag ska göra, oberoende av om nyttjandevärde eller verkligt värde är den underliggande värderingen för återvinningsvärde, är att beskriva hur värderingen har gått till.

Om verkligt värde till marknadspris har använts ska metoden anges, om verkligt värde fastställts utan marknadspris ska viktiga antaganden och en beskrivning av hur de antaganden framställts offentliggöras. Om nyttjandevärde har använts ska följande beskrivas; viktiga antaganden för kassaflödesprognoser, beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden, period för kassaflöden, tillväxttakt samt diskonteringsats. I denna del av nedskrivningsprövningen finns skillnader bland branscherna, dels tenderar vissa branscher att använda verkligt värde oftare än andra och dels är vissa branscher utförligare i sin beskrivning av värderingsmodellen.

I branschen "Energy and material" där tre företag ingår använde ett företag verkligt värde med marknadspris, de två övriga använde nyttjandevärde år 2006. Ett av de företagen nämnde inte antaganden för kassaflödesprognoser och således heller inte metoden för hur dessa antaganden räknats fram. Företaget uteblev även med information om perioden för kassaflödesprognoser. År 2012 valde alla tre företag nyttjandevärde, all information lämnades av företagen förutom ett företag som inte angav tillväxttakt. I gruppen "Industrial" som är undersökningens största bransch, finns 16 företag representerade. År 2006 använde ett företag verkligt värde med marknadspris, resterande 15 använde nyttjandevärde. Bland de 15 lyckades 14 företag presentera information om perioden för kassaflöden, tillväxttakt och diskonteringsats.

När det gäller viktiga antaganden för kassaflödesprognoser uppgav endast 12 företag den informationen. Att presentera den underliggande metoden för antaganden var det 11 företag som gjorde. År 2012 förbättrades statistiken för branschen, än en gång valde 15 företag nyttjandevärde, ett företag använde verkligt värde både med och utan marknadspris, beroende på vilken kassagenererande enhet som avsågs. Alla företag lämnade fullgod information om nedskrivningsprövningen av goodwill, förutom på punkten beskrivning av metoden för att fastställa värden i antaganden, där ett företag utelämnade information.

För "Consumer goods and services" uppstod en positiv förändring mellan åren 2006 och 2012. Vid den första mätningen var det blandade resultat, mellan fyra och sex förekomster på alla informationspunkter i undersökningen, viktigt att notera är att samtliga företag valde nyttjandevärde som återvinningsvärde. Lägst siffra uppstod på punkten tillväxttakt där endast fyra företag lämnade information. Fem företag beskrev period för kassaflöden och diskonteringsats och sex företag angav viktiga antaganden och metoden bakom antaganden.

Vid år 2012 lämnade sju av de åtta företagen i "Consumer goods and services" den information som begärs av IAS 36. En bransch som hade ett väldigt samstämmigt resultat var "Telecom and technology". År 2006 redogjorde samtliga tre företag för all information som krävdes förutom tillväxttakt, till år 2012 hade det rättats och alla företag lämnade kompletta uppgifter. Den femte och sista branschen i undersökningen, "Financial", innehåller nio företag och dessa företag använde oftare än andra verkligt värde som grund för återvinningsvärde. Mer detaljerat valde sex företag nyttjandevärde, två använde verkligt värde med marknadspris och ett företag använde verkligt värde både med och utan marknadspris år 2006. Av de sex företagen som använde nyttjandevärde lyckades alla beskriva använd diskonterings-sats. Fem företag nämnde perioden för kassaflöden och tillväxttakt, och endast fyra företag gav information om viktiga antaganden bakom kassaflödesprognoser och metoden bakom antaganden. År 2012 förändrades konstellationen, Ratos som tidigare använde verkligt värde med och utan marknadspris använde även nyttjandevärde för några kassagenererande enheter. De sju företagen som nu brukade nyttjandevärde lämnade alla komplett information förutom ett företag som uteblev med information på punkten "period för kassaflöden". Förutom den försummelsen fanns inget att anmärka på vid 2012 års genomgång av nedskrivningsprövningar.

5.3 Känslighetsanalys

Att framgångsrikt upprätta en känslighetsanalys och presentera resultatet från analysen är något varje företag på Large cap-listan ska göra. I studien har de undersökta företagen i varierande omfattning presenterat känslighetsanalysen. Generellt har dock företagen i studien förbättrat förekomsten av information kring känslighetsanalysen mellan åren 2006 och 2012. I branschen "Energy and material" gav inget av de tre företagen information om känslighetsanalysen år 2006. Vid nästa mättillfälle, år 2012 fanns tillfredsställande information om känslighetsanalysen med i alla tre företags årsredovisningar. En markant förbättring av resultatet även om det endast omfattar tre företag.

För branschen "Industrial" går det också att utläsa en positiv förbättring. År 2006 lämnade 12 av 16 företag information om känslighetsanalysen medan hela 15 företag gjorde det år 2012. Värt att nämna i denna bransch är att företaget Securitas gjorde mer än vad som krävs av IAS 36. Känslighetsanalysen beskrev väldigt detaljerat och företaget beskrev vad som skulle

hända med de kassagenererande enheterna vid olika rimligt möjliga förändringar av viktiga antaganden. För gruppen "Consumer goods and services" var utvecklingen likartad. Fem av åtta företag uppfyllde kraven angående känslighetsanalys år 2006, endast ett företag gjorde inte det år 2012. Branschen "Telecom and technology" förhöll sig konstant mellan mätillfällena. Alla tre företag uppfyllde kraven år 2006 och år 2012, även om Tieto inte uttryckligen skrev att informationen gällde känslighetsanalys år 2006 gick det att utläsa andemeningen i texten. För de företag i gruppen "Financial" var det också en positiv utveckling. År 2006 beskrev sex av åtta företag känslighetsanalysen, siffran steg till sju företag år 2012 och Swedbank utmärkte sig. Precis som i fallet med Securitas skrev Swedbank vad som kunde hända med värderingen av kassagenererande enheter om viktiga antaganden ändrades med rimligt möjliga förändringar. Företaget visade med olika procentenheter utfallet i värderingen och redogjorde för diverse säkerhetsmarginaler.

5.4 Finns det konsekvenser av att inte uppfylla IAS 36?

Enligt Årsredovisningslagen (SFS 1995:1554) ska svenska börsnoterade juridiska personer vars aktier är upptagna på en reglerad marknadsplats följa IFRS. Uppenbarligen har inte alla företag i undersökningen uppfyllt de krav som specificeras i IAS 36. Enligt Nasdaq OMX Stockholm (2012) är det just i IAS 36 som företag brister i sin redovisning. Varje år utför börsen en granskning av hur de noterade företagen efterlever IFRS. Under år 2012 tilldelade Nasdaq OMX Stockholm fyra bolag kritik. Börsen fastställde att företagen hade brister i sin finansiella rapportering som antingen var allvarliga eller betydande för företaget. Nasdaq OMX Stockholm (2012) definierar en betydande brist som ett fel i en post som på grund av dess omfattning har stor möjlighet att påverka företagets ekonomiska ställning. Av de fyra bolag som erhöll kritik av börsen var det tre bolag som hade brustit i just IAS 36.

Börsen delade även ut 25 stycken påpekanden under 2012. Även i denna kategori av klander var IAS 36 den mest frekventa anledningen till påpekanden. 12 av 25 påpekanden hänfördes till IAS 36. Brister i att hörsamma kraven i IAS 36 är inte speciellt för Sverige, tvärtom är det enligt European Securities and Market Authority (ESMA) en europeisk trend. ESMA (2013) konstaterar i sin rapport att de flesta företag i stort sett uppfyller kraven i IAS 36, men i många fall presenterade företagen knapphändiga rapporter och uteblev med detaljinformation om antaganden. ESMA att framhåller att anledningen till dessa brister är underlåtenhet hos

företag att följa standarden kombinerat med att IAS 36 i vissa fall är svår att följa på grund av dess stundtals diffusa utformning. Resultatet av studien i detta arbete kongruerar någorlunda väl med ESMA:s rapport. I stort uppfyller företagen i den här studien upplysningskraven men endast i en bransch, Telecom and technology, uppfyllde samtliga företag samtliga krav år 2012. Risken med att företag inte utför nedskrivningsprövningen på ett korrekt sätt är att den finansiella rapportens användbarhet kan minska. Om användaren av rapporten inte kan förstå hur företaget har räknat fram viktiga antaganden minskar reliabiliteten av rapporten vilket är den motsatta effekten av vad nedskrivningsprövningen faktiskt ska bidra till.

6. Slutsats

Resultatet av studien indikerar att svenska företag noterade på Large cap-listan har blivit bättre på att upprätta och presentera nedskrivningsprövningar av goodwill. Jag kan se en branschöverskridande förbättring både vad gäller informationskrav och känslighetsanalys mellan år 2006 och år 2012. Resultatet är rimligt och en trolig förklaring är att företagen har fått tid att öva på nedskrivningsprövning av goodwill mellan åren. Resultatet antyder att intressenter som vill förstå företagens balansräkningar har större tillgång till detaljinformation år 2012 än år 2006. Företagen var skickligast på att informera om vilka kassagenererande enheter goodwill fördelades på och hur återvinningsvärdet hade beräknats. Företagen i undersökningen använde väldigt ofta nyttjandevärde framför verkligt värde för att beräkna återvinningsvärdet. Till grund för nyttjandevärdet har alla företag använt en kassaflödesvärdering. För att beräkna nuvärdet har företagen uteslutande använt viktad kapitalkostnad för att fastställa en diskonteringsfaktor.

Det företagen främst misslyckades med var att upprätta och presentera känslighetsanalyser. Det överensstämmer med ESMA och Nasdaq OMX Stockholms granskningsresultat av börsnoterade företag där känslighetsanalysen är den punkt företag oftast fick kritik på. En bransch lyckades år 2012 uppfylla alla krav som IAS 36 innehöll, nämligen Telecom and technology, där Tieto, Ericsson och TeliaSonera ingår. Resten av branscherna fick blandade resultat vilket leder till slutsatsen att Telecom and technology utmärker sig medan resten av branscherna är tämligen lika. Företagen har valt att presentera information om nedskrivningsprövning av goodwill på olika sätt i sina respektive årsredovisningar. Den uppenbara valfriheten i informationens utformning leder förmodligen till att årsredovisningarnas jämförbarhet minskar. För att företag ska uppnå framgång enligt

legitimitet- och intressenteorin förutsätts en god relation med samhället i stort och med intressenter specifikt. För en del företag i undersökningen återstår arbete för att uppfylla kraven i IAS 36 och därmed uppnå goda relationer med sina intressenter.

7. Vidare forskning

En aspekt som vore intressant att undersöka är om företag är bättre på att uppfylla informationskraven i IAS 36 om de samma år har gjort väsentliga nedskrivningar av goodwill. Kanske tror företagen att intressenter är mer benägna att känna till detaljer om nedskrivningsprövningen om den faktiskt har lett till en värdejustering. Vad som är en väsentlig nedskrivning preciseras inte i regelverket och det är i sig en intressant fråga att belysa.

8. Källförteckning

8.1 Tryckta referenser

- Andersson, U. & Bergqvist, Frida. 2003. "IAS/IFRS ur ett användarperspektiv". Magisteruppsats. Göteborgs Handelshögskola.
- Becker, B. Sperduto, K. Riedy, M. 2002. "An examination of goodwill valuation". *Corporate governance Advisor*, Vol. 10 Issue 4, p. 35.
- Brown, N. & Deegan, C. 1998. "The public disclosure of environmental performance information - a dual test of media agenda setting theory and legitimacy theory". *Accounting and Business Research*. Vol. 29 Issue 1, pp. 21-41.
- Carlsson, J. & Sandell, N. 2010. "Koncernredovisning". 1. uppl. Malmö: Liber AB.
- Deegan, C. & Unerman, J. 2006. "Financial Accounting Theory". Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Freeman, R.E. 1988. "A stakeholder theory of the modern corporation". *Perspectives In Business Ethics Sie 3E*.
- Graneheim, U. H. & Lundman, B. 2004. "Qualitative content analysis in nursing research". *Nurse Education Today*, Issue 24, pp 105 – 112.
- Gröjer, J-E. 2002. "Grundläggande redovisningsteori". 5. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Grundström, A. Schwartz, M. 2008. "Goodwill – A constantly ongoing valuation process". Linköping University: Department of Management and Engineering.
- Hendriksen, E. & Van Breda, M. 1992. "Accounting theory". 5. uppl. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Holloway, I. & Wheeler, S. 2010. "Qualitative research in nursing and healthcare". 1. uppl. John Wiley & Sons.
- Huefner, R. & Largay, J III. 2004. "The effect of the new goodwill accounting – rules on financial statements". *CPA Journal*, Vol. 74 Issue 10, pp 30-35.
- Hybels, R. C. 1995 "On Legitimacy, Legitimation, and Organizations: A Critical Review and Integrative Theoretical Model", *Academy of Management Journal*, Special Issue: Best Papers Proceedings, pp. 241 - 245.
- IASB. 2012. "IFRS-volymer". Stockholm: FAR Akademi.
- Krippendorff, K. 2004. "Content analysis: an introduction to its methodology". Kalifornien: SAGE Publications.

- Marton, J. Falkman, P. Lumsden, M. Pettersson, A. K. Rimmel, G. 2008. ”IFRS – I teori och praktik”. 1. uppl. Stockholm: Bonnier Utbildning.
- Mathews, M.R. 1993. ”Socially Responsible Accounting”. Australien: Chapman and Hall.
- Neuendorf, A.K. 2002. ”The content analysis guidebook” Cleveland: SAGE Publications.
- Nilsson, S-A. 1998. ”Redovisning av goodwill: Utveckling av metoder i Storbritannien, Tyskland och USA”. Lund: Lund University Press.
- Riffe, D. & Fico, F. 2005. ”Analyzing media messages”. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Rundfelt, R. 2001. ”Tendenser i börsbolagens årsredovisningar”. Stockholm: Bokföringsnämnden.
- Saunders, M. Lewis, P. Thornhill, A. 2012. ”Research Methods for Business Students”. Harlow: Financial Times/Prentice Hall.
- Seetharaman, A. Balachandran, M. Saravanan, A.S. 2004. ”Accounting treatment of goodwill”. *Journal of intellectual capital* Vol. 5 No. 1 pp. 131 – 152.
- Shoaf, V. & Zaldivar, I. 2005. ”Goodwill impairment: Convergence not yet achieved”. *Review of Business*, Vol. 26 Issue 2, pp. 31-35.
- Trotman, K. & Bradley, G. 1981. ”Associations between social responsibility disclosure and characteristics of companies”. *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 6, No. 4, pp. 355-362.

8.2 Elektroniska referenser

Bokföringsnämnden. 2000. Nedskrivningar.

<http://www.bfn.se/redovisning/RADET/RR/RR17.pdf> (Hämtad 2013-12-07)

Bokföringstips.se. 2007. Nettoförsäljningsvärde, nyttjandevärde och återvinningsvärde.

<http://www.bokforingstips.se/artikel/bokforing/nettoforsaljningsvarde.aspx> (Hämtad 2013-11-05)

Dokumera. Nettoförsäljningsvärde.

<http://www.dokumera.se/ordlista/Nettof%C3%B6rs%C3%A4ljningsv%C3%A4rde.html> (Hämtad 2013-11-05)

ESMA. 2013. European enforcers review of impairment of goodwill and other intangible

assets in the IFRS financial statements. <http://www.esma.europa.eu/system/files/2013-02.pdf>

(Hämtad 2013-12-17)

EY. 2010. Impairment accounting – the basics of IAS 36 Impairment of Assets.

[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Impairment_accounting_IAS_36_0810/\\$FILE/Impairment%20accounting%20IAS%2036%200810.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Impairment_accounting_IAS_36_0810/$FILE/Impairment%20accounting%20IAS%2036%200810.pdf) (Hämtad 2013-11-18)

FASB. Facts about FASB.

<http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176154526495> (Hämtad 2013-10-27)

Finanstidningen. 2009. Nästan 50 % av värdet i förvärvade företag består av goodwill.

<http://www.finanstidningen.biz/index.php/finansartiklar/bors-och-marknad/2476-nastan-50-av-vardet-i-forvarvarde-foretag-bestar-av-goodwill> (Hämtad 2013-11-01)

Gunnarsson, R. 2007. Innehållsanalys. <http://infovoice.se/fou/bok/kvalmet/10000067.html> (Hämtad 2013-12-04)

Hamberg & Beisland. 2009. Changed methods to account for goodwill – did it really make a difference? <http://www.snee.org/filer/papers/506.pdf> (Hämtad 2013-11-01)

IFRS. About the IFRS Foundation and the IASB. <http://www.ifrs.org/The-organisation/Pages/IFRS-Foundation-and-the-IASB.aspx> (Hämtad 2013-10-27)

Nasdaq OMX Stockholm. 2012. Årlig rapport avseende Nasdaq OMX Stockholm ABs övervakning av regelbunden finansiell information.

http://www.nasdaqomx.com/digitalAssets/83/83403_vervakningavregelbundenfinansiellinformation2012.pdf (Hämtad 2013-12-20)

Stjernswärd, I. 2011. Innehållsanalys.

<http://portal.omv.lu.se/publicfiles/sskprog/201201/sjsa24/kursadm/Innehallsanalys.pdf> (Hämtad 2013-11-11)

Tilling, M. 2004. Refinements to legitimacy in social and environmental accounting. <http://www.flinders.edu.au/sabs/business-files/research/papers/2004/04-6.pdf> (Hämtad 2013-12-14)

Transformed. 2014. What is stakeholder analysis?

http://transformed.businesscatalyst.com/media/articles/stakeholder_analysis.html (Hämtad 2013-11-16)

8.3 Lagar och författningar

SFS 1995:1554 *Årsredovisningslagen*. Stockholm: Justitiedepartementet.

SFS 2007:528 *Lag om värdepappersmarknaden*. Stockholm: Finansdepartementet.